

SPRAWOZDANIE DYREKTORA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W KATOWICACH ZA 2018 ROK

GROMADZENIE I KSZTAŁTOWANIE ZASOBU

W 2018 roku do zasobu katowickiego Archiwum przejęto 116.172 tysięcy jednostek archiwalnych z 65 zespołów archiwalnych o rozmiarze 1.329 metrów bieżących. Na koniec 2018 roku zasób Archiwum liczył 5.634 zespołów z 2.573.851 jednostkami archiwalnymi o rozmiarze przekraczającym 24,8 kilometrów bieżących.

W 2018 roku katowickie Archiwum przejęło ponownie duże ilości materiałów archiwalnych, głównie z państwowych i samorządowych jednostek archiwalnych, ale także w różnej formie (darowizny, depozyty, zakupy) pozyskiwanych archiwaliów z niepaństwowego zasobu archiwalnego. Kontynuowana była akcja scalania tak zwanych zespołów „rozbitych”, prowadzonej na podstawie decyzji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. W wyniku tych działań zasób Archiwum wzbogacił się między innymi o następujące nabytki:

* Centrala w Katowicach

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Akta gruntowe powiatu tarnogórskiego (1772–2003), Akta miasta Czeladzi (1940–1945), Fabryka Urządzeń Mechanicznych „Poręba” w Porębie (1950–1989), Huta „Jedność” w Siemianowicach Śląskich (1953–2017), Okręgowy Urząd Górniczy w Bytomiu (1990–2001), Okręgowy Urząd Górniczy w Tychach (1958–2004), Okręgowy Urząd Likwidacyjny w Katowicach (1945–1966), Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Chrzanowie (1945–1975), Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach (1945–1967), Sąd Grodzki w Bytomiu (1945–1950), Sąd Grodzki w Mysłowicach (1945–1954), Sąd Okręgowy w Bytomiu (1946–1950), Sąd Powiatowy w Katowicach (1951–1974), Sąd Powiatowy w Mysłowicach (1951–1975), Sąd Powiatowy w Szopienicach (1951–1958), Urząd Miejski w Rudzie Śląskiej (1905–1976), Urząd Wojewódzki Śląski w Katowicach (1911–2011), Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach (1935–1953), Zakłady Azotowe im. Pawła Findera w Chorzowie (1954–1972) i Zespół Elektrociepłowni Górnośląskich - Zachód w Bytomiu (1945–1993). Ponadto z niepaństwowego zasobu: Stowarzyszenie „Kobiety Śląska” w Katowicach (2004–2017).

2. Akta metrykalne:

- Urzędy Stanu Cywilnego w: Bielszowicach (1905–1934), Brynku (1909–1936), Brzezinach (1913–1935), Bykownie (1907–1934), Bytomiu (1903–1937), Chorzowie (1893–

1935), Czarnym Lesie (1900–1924), Dąbrówce Wielkiej (1913–1935), Goduli (1907–1934), Hajdukach Wielkich (1905–1937), Halembie (1907–1934), Kamieniu (1913–1935), Kochłowicach (1907–1934), Królewskiej Hucie I (1898–1937), Nowej Wsi (1907–1934), Nowych Hajdukach (1925–1934), Nowym Bytomiu (1925–1935), Nowym Bytomiu II - Zgoda (1925–1928), Orzegowie (1907–1934), Piekarach Śląskich (1909–1935), Rudzie (1907–1934), Szarleju (1910–1933), Tworogu (1911–1936), Wirku (1907–1924) i Wojsce (1909–1936).

- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickich w: Czeladzi (1916–1917), Płokach (1890–1911) i Trzebini (1890–1930) oraz Okręgu Bóźniczego w Chrzanowie (1907–1930).

3. Darowizny: Giesche Spółka Akcyjna Katowice 1908–1939.

4. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Głównego Akt Dawnych: Akta gruntowe powiatu lublinieckiego (1878), Akta gruntowe powiatu tarnogórskiego (1818–1844), Akta miasta Tarnowskich Gór (1825, 1827), Kancelarie notariuszy w Pszczynie (1906), Królewski Sąd Obwodowy w Lublińcu (1832–1891), Sąd Obwodowy w Bytomiu (1848–1877), Sąd Obwodowy w Królewskiej Hucie (1873) i Sąd Obwodowy w Tarnowskich Górach (1819–1880).

- z Archiwum Narodowego w Krakowie: Akta miasta Chrzanowa (1408–1943), Akta miasta Olkusza (1505–1729), Akta miasta Szczakowej (1944), Akta Notariuszy: Feliksa Wiśniowskiego w Jaworznie (1903–1905), Józefa Czermaka w Jaworznie (1900–1903), Ludwika Gabańskiego w Jaworznie (1915–1923), Romana Armatysa w Jaworznie (1905–1913), Romana Gutowskiego w Chrzanowie (1911–1920), Inspektorat Szkolny w Chrzanowie (1940–1967), Komunalna Kasa Oszczędności powiatu chrzanowskiego (1912–1949) i Starostwo Powiatowe Chrzanowskie (1918–1939).

- z Archiwum Państwowego w Częstochowie: Akta gruntowe powiatu lublinieckiego (1750–1946), Kancelaria notariusza Józefa Żyźniewskiego w Będzinie (1879), Królewski Sąd Obwodowy w Lublińcu (1774–1951), Rejonowy Urząd Likwidacyjny w Tarnowskich Górach (1945–1954), Sąd Grodzki w Lublińcu (1885–1946), Sąd Grodzki w Lublińcu (1916–1970), Starostwo Powiatowe w Lublińcu (1945–1951) i Wydział Powiatowy w Lublińcu (1922–1950).

- z Archiwum Państwowego w Opolu: Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach (1941–1943), Powiatowy Inspektorat Budowlany w Rybniku (1823–1918), Prokuratura Sądu

Okręgowego w Katowicach Oddział Zamiejscowy w Tarnowskich Górach (1904–1938), Sąd Obwodowy w Mikołowie (1903–1944) i Starostwo Powiatowe w Lublińcu (1903–1917).

- z Archiwum Państwowego w Rzeszowie: Akta miasta Chrzanowa (1557–1836) i Akta gminy Szczakowa (1829–1836).

*** Oddział w Bielsku-Białej**

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Medyczne Studium Zawodowe w Zaborzu k/Oświęcimia (1985–1992), Miejska Rada Narodowa w Oświęcimiu (1984–1990), Obwodowa Ubezpieczalnia Społeczna w Bielsku (1945–1949), Oddział Obwodowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku (1949–1951), Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Samochodów Małolitrażowych BOSMAL w Bielsku-Białej (1972–2010), Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Oświęcimiu (1950–1973), Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Oświęcimiu (1950–1973), Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Suchej Beskidzkiej (1947–1971), Ubezpieczalnia Społeczna w Białej Krakowskiej (1934–1950), Urząd Miasta i Gminy w Wilamowicach (1959–1990), Urząd Miejski w Oświęcimiu (1977–1990), Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka-Żar S. A. w Międzybrodziu Żywieckim (1993–2001). Ponadto z niepaństwowego zasobu: Związek Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych Koło Miejskie im. gen. Józefa Kustronia w Bielsku-Białej (1960–2010)

2. Akta metrykalne:

- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickich: Wniebowzięcia Najświętszej Maryji Panny w Bestwinie (1890–1919), św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Kozach (1890–1915), Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Milówce (1902–1929), Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Piotrowicach (1890–1914), św. Jana Kantego w Tarnawie Dolnej (1890–1931), św. Jana Chrzciciela w Zembrzycach (1890–1912).

3. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Narodowego w Krakowie: Akta miasta Andrychowa (1624–1829), Akta miasta Oświęcimia (1509–1866), Akta miasta Wadowic (1663–1792), Akta miasta Wilamowic (1816–1849), Akta miasta Zatora (1493–1845), C.k. Sąd Powiatowy w Andrychowie (1856–1897), C.K. Sąd Powiatowy w Kalwarii (1874–1896), C.k. Sąd Powiatowy w Milówce (1706–1867), C.K. Sąd Powiatowy w Oświęcimiu (1804–1905), Inspektorat Pracy Obwodu 35 w Białej Krakowskiej (1945–1950), Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Wadowickiego w Wadowicach (1948), Księgi i akta gruntowe sądów w Makowie (1919),

Powiatowa Komenda Uzuppełnień w Wadowicach (1919–1931), Powiatowy Inspektorat Statystyczny w Suchej Beskidzkiej (1955–1976), Sąd Grodzki w Andrychowie (1929, 1948), Sąd Obwodowy w Bielsku (1941–1944), Sąd Obwodowy w Oświęcimiu (1911–1943), Sąd Okręgowy w Wadowicach (1927), Wspólnota Interesów Przemysłu Farb Spółka Akcyjna Zakład w Oświęcimiu (1941–1944).

*** Oddział w Cieszynie**

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Dom Dziecka w Cieszynie (1914–1969), Grodzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Jastrzębiu-Zdroju (1971–1993).

2. Akta metrykalne:

- Urząd Stanu Cywilnego w Rydułtowach (1916–1937).

- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickich w: Brennej (1890–1915), Dębowcu (1784–1895), Kończycach Wielkich (1889–1929), Pogwizdowie (1889–1912), Skoczowie (1830–1935) i Ochabach Małych (1862–1928) oraz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Skoczowie (1890–1913).

3. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Narodowego w Krakowie: Czytelnia Ludowa w Cieszynie (1882), Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (1918–1920).

- z Archiwum Państwowego w Opolu: Królewski Sąd Obwodowy w Wodzisławiu (1920–1922).

*** Oddział w Gliwicach**

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Areszt Śledczy w Zabrze (1955–2018), Gliwickie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego w Gliwicach (1967–1990), Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gliwicach ([1947] 1953–1973), Urząd Miejski w Gliwicach (1974–1990).

2. Akta metrykalne:

- Urzędy Stanu Cywilnego w: Biskupicach (1916–1937), Gliwicach (1917–1935), Grzybowicach (1936–1937), Knurówie (1914–1936), Kończycach (1916–1937), Łabędach (1917), Łanach Wielkich (1929–1935), Maciejowie (1915–1929), Makoszowach (1916–1937), Mikulczycach (1916–1937), Ostropie (1919–1937), Pawłowie (1916–1937), Rachowicach (1900–1936), Rokitnicy (1916–1937), Sośnicowicach (1900–1936), Sośnicowicach - Zamku (1900–1928), Sośnicy (1917), Trachach (1900–1933), Wójtowej Wsi

(1917), Zaborzu (1916–1937), Zabrze (1919–1937), Zabrze-Południe (1916–1919), Zabrze-Północ (1916–1918).

- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Żernicy (1817–1818).

3. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Głównego Akt Dawnych: Królewski Sąd Powiatowy w Gliwicach (1858), Sąd Obwodowy w Gliwicach (1833–1849), Sąd Obwodowy w Pyskowicach (1843–1844), Sąd Obwodowy w Zabrzu (1891–1893), Zbiór luźnych dokumentów i prywatnej korespondencji z Gliwic (1821–1848).

- z Archiwum Państwowego w Opolu: Sąd Krajowy w Gliwicach (1901–1944), Sąd Obwodowy w Gliwicach (1813–1944), Sąd Obwodowy w Pyskowicach (1908–1944), Sąd Obwodowy w Toszku (1914–1944), Sąd Obwodowy w Zabrzu (1873–1944), Urząd Budownictwa Wodnego w Gliwicach (1889–1944).

* Oddział w Pszczynie

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Sąd Powiatowy w Pszczynie (1951–1975), Urząd Katastralny w Pszczynie (1865–1893).

2. Akta metrykalne:

- Urzędy Stanu Cywilnego w: Lędzinach (1904–1935) i Łaziskach Górnych (1874–1915).

3. Darowizny: Spuścizna po pszczyńskim budowniczym powiatowym Rufinie Gralli (1881–1936)

4. Zakupy: Akta gminy Pszczyna Wieś (1846–1902)

5. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Głównego Akt Dawnych: Starostwo Powiatowe w Pszczynie (1719–1822).

- z Archiwum Narodowego w Krakowie: Starostwo Powiatowe w Pszczynie (1830–1831)

- z Archiwum Państwowego Opolu: Królewski Sąd Powiatowy w Pszczynie (1872–1891), Sąd Obwodowy w Pszczynie (1917–1944)

* Oddział w Raciborzu

1. Przejęcia z jednostek organizacyjnych: Sąd Okręgowy w Raciborzu ([1943] 1945–1950), Sąd Grodzki w Raciborzu (1945–1950 [1952]), Sąd Powiatowy w Raciborzu ([1947] 1951–1974), Sąd Rejonowy w Raciborzu (1979–1996), Urząd Gminy Kornowac (1945–2007).

Ponadto z zasobu niepaństwowego: Związek Inwalidów Wojennych RP Oddział w Raciborzu (1945–1989).

2. Akta metrykalne:

- Urzędy Stanu Cywilnego w: Baranowicach (1908–1937), Bełku (1874–1927), Czuchowie (1920–1925), Dębieńsku (1916–1937), Golejowie (1912–1936), Gotartowicach (1912–1937), Jankowicach (1895–1936), Książenicach (1927–1932), Kuźni Raciborskiej (1874–1913), Leszczynach (1913–1917), Palowicach (1923–1937), Paruszowcu (1874–1932), Pogrzebieniu (1900–1937), Radoszowach (1875–1937), Rogóżnej (1908–1946), Rybniku (1875–1937), Rzuchowie (1874–1937), Turzu (1874–1916), Żorach (1914–1939).

3. Przejęcia z innych archiwów:

- z Archiwum Państwowego w Opolu: Cukrownia "Racibórz" w Raciborzu (1945–1967), Inspektorat Szkolny w Raciborzu (1948), Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Raciborzu (1957–1965), Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Raciborzu (1953–1963), Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Raciborzu (1953–1959), Sąd Obwodowy w Raciborzu (1806–1943 [1980]), Starostwo Powiatowe w Raciborzu (1920–1921), Starostwo Powiatowe w Rybniku (1906–1919), Urząd Skarbowy w Raciborzu (1932–1939), Zbiór szczątków zespołów Archiwum Państwowego w Katowicach Oddział w Raciborzu (1932–1939).

Katowickie Archiwum miało w 2018 roku pod swoją ustawową opieką 753 jednostek organizacyjnych, w których było przechowywane ponad 47,6 kilometrów bieżących materiałów archiwalnych, z których do natychmiastowego przejęcia z przyczyn ustawowych i ratunkowych było około 5,3 kilometrów bieżących materiałów zakwalifikowanych jako wytypowanych do wieczystego przechowywania. Pracownicy Archiwum skontrolowali w 2018 roku 207 archiwów zakładowych. W kolejnym działaniu Archiwum zatwierdziło 1646 wniosków na brakowanie w jednostkach znajdujących się pod nadzorem oraz zaopiniowało 102 wniosków jednostek nie będących pod nadzorem państwowej służby archiwalnej. W związku z wyjaśnianiem wątpliwości przy zatwierdzaniu wniosków na brakowanie, Archiwum przeprowadziło 289 ekspertyz archiwalnych dokumentacji, dotyczących prawidłowości brakowania dokumentacji niearchiwalnej. W 2018 roku uzgodniono 228 instrukcji kancelaryjnych, 226 jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz 217 instrukcji archiwalnych dla jednostek nadzorowanych oraz nie nadzorowanych, a zobowiązanych do ich posiadania. Ponadto w tych ramach i innych zapytań z przedpola archiwalnego przeprowadzono ponad 4,4 tysięcy w różnej formie konsultacji.

Działająca wspólnie dla Archiwów Państwowych w Katowicach i Częstochowie Komisja Archiwalnej Oceny Dokumentacji odbyła 3 posiedzenia.

OPRACOWANIE ZASOBU

Plan opracowania zasobu na rok 2018 dla Archiwum w Katowicach przewidywał łączne opracowanie całkowite 160 j.i. – 1,23 m.b. Miało to być zakończenie prac z lat biegłych dla 1 zespołu w Centrali Katowice oraz 1 zespołu z O/Racibórz. Opisy jednostek zostały umieszczone w systemie ZoSIA, ale zespoły nie zostały jednak ostatecznie zatwierdzone przez Dyrektora Archiwum w Katowicach, ponieważ wymagały konsultacji z Komisją Metodyczną Archiwum w Katowicach. Zauważyć przy tym należy, że w 2018 roku na skutek zarządzenia Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych przestała istnieć wspólna dla Archiwów Państwowych w Częstochowie i Katowicach Komisja Metodyczna i w obu archiwach powołano odrębne Komisje, o nowych regulaminach, które między innymi pozbawiły dyrektorów archiwów przewodniczenie.

Na niezbyt wysokim poziomie planowano w roku 2018 ewidencjonowanie zasobu bez ewidencji (2.500 jednostek – 27,5 m.b. w 1 zespole z zasobu O/Racibórz), jednak przy okazji sporządzania elektronicznych wersji pomocy ewidencyjnych (retrokonwersja) zdarzały się sytuacje kiedy dokonywano ponownej segregacji materiałów archiwalnych (podział na serie i podserie), tworzono nowe jednostki archiwalne lub też je łączono, dokonywano licznych przesunięć międzyzespołowych. W konsekwencji okazywało się, że powstanie nowych pomocy ewidencyjnych wymaga tyle pracy, co ewidencjonowanie materiałów archiwalnych nie posiadających ewidencji. W związku z tym całość prac ewidencyjnych ujęto w jednym zestawieniu. Ostatecznie ewidencjonowaniem, jak również weryfikacją zgodności pomocy ewidencyjnych, objęto 53.112 j.i. – 392,01 m.b. dokumentacji przechowywanej w 89 zespołach (w całości lub części).

Głównym zadaniem realizowanym w roku bieżącym przez Archiwum w Katowicach była bowiem retrokonwersja pomocy ewidencyjnych do zasobu. W 2018 roku planowano wprowadzić 443 tysięcy opisów jednostek archiwalnych w systemie ZoSIA, udało się ten plan jednak znacznie przekroczyć i zamieszczono ponad 503 tysięcy opisów jednostek inwentarzowych.

DOKUMENTACJI O CZASOWYM OKRESIE PRZECHOWYWANIA

Zgodnie z poprawionym *Statutem Archiwum Państwowego w Katowicach* kompetencje Oddziału V Archiwum, zajmującego się do tej pory wyłącznie dokumentacją o

czasowym okresie przechowywania zostały rozszerzone. Do jego zadań należy od tej pory prowadzenie wszelkich spraw związanych z przejmowaniem, przechowywaniem i udostępnianiem dokumentacji o czasowym okresie przechowywania, dokumentacji przebiegu studiów oraz dokumentacji osobowej stanowiącej materiały archiwalne.

W 2018 roku kontynuując politykę ograniczającą przejmowanie dokumentacji osobowej i płacowej, Archiwum nie zawarło nowych umów przechowania dokumentacji. Przejęcia akt były wynikiem wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz decyzji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, postanowień sądu i realizacji zadań ustawowych.

Dokumentacji niearchiwalnej przejęto łącznie tylko 20,3 metrów bieżących, w tym dokumentacji osobowej przejęto 9,9 metrów, dokumentacji płacowej 8,0 metrów, a pozostałej dokumentacji 2,3 metrów. Archiwum zwróciło wszystkie depozyty, których zakontraktowany okres przechowywania upłynął.

Przejęto za to 167,5 metrów dokumentacji przebiegu studiów, jednak było to ostatnie tego rodzaju przejęcie, z uwagi na zmianę przepisów w tym zakresie.

W sumie na koniec 2018 roku Archiwum przechowywało 3,1 kilometra bieżącego dokumentacji niearchiwalnej, w tym 2,7 kilometrów bieżących (378.9 tysięcy jednostek) dokumentacji niearchiwalnej przejętej po 1 kwietnia 2003 roku oraz 505,1 metrów bieżących dokumentacji przebiegu studiów.

Kontynuując porozumienie zawarte z Marszałkiem Województwa Śląskiego Archiwum prowadziło 4 kontrole kompleksowe przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej

KONSERWACJA I REPROGRAFIA

W Pracowni Konserwacji Jednostkowej poddano konserwacji (czyszczenie mechaniczne, rozłożenie bloku księgi lub poszytu, sklejanie przedarc, itp.) 3.264 kart konserwatorskich z 32 jednostek. Pracownia Konserwacji Masowej realizowała, podobnie jak w ubiegłych latach zadania związane z odkwaszaniem akt z zasobu własnego oraz innych archiwów państwowych z południowo-wschodniej Polski. Łącznie odkwaszono 1.390 jednostek inwentarzowych o łącznej ilości 115,9 tysięcy kart konserwatorskich, które metrażowo liczyły 10,6 metrów bieżących. Z tego 7,6 metrów bieżących z zasobu Archiwum w Katowicach i 3,0 metrów bieżących z zasobu Archiwum Narodowego w Krakowie. Ponadto przeprowadzono dezynfekcję w komorze fumigacyjnej 244,3 metrów bieżących akt,

w tym 26,8 metrów bieżących akt przejętych z Archiwum Narodowego w Krakowie do Oddziału w Bielsku-Białej.

Wiele wysiłku włożono w prace profilaktyczne, w tym odkurzono 315,4 tysięcy metrów bieżących akt, umieszczono w pudłach bezkwasowych 515,9 metrów bieżących, a w teczkach 342,5 metrów bieżących akt, a także spaginowano 969,6 tysięcy stron. Podjęto badanie oceny stanu zachowania zasobu w katowickiego Archiwum przy użyciu zmodyfikowanej metody tzw. stanfordzkiej (styczeń-luty).

Kontynuowana była międzyarchiwalna współpraca w dziedzinie konserwacji archiwaliów z trzema Archiwami Państwowymi w Częstochowie, Opolu i Kielcach.

Podobnie jak w poprzednim roku ograniczono mikrofilmowanie do niezbędnego minimum, których celem było uzupełnienie wcześniej zmikrofilmowanych materiałów. Priorytetem nadal była digitalizacja, w ramach której wykonano z własnego zasobu 305,9 tysięcy zabezpieczających kopii cyfrowych, w tym 95,7 tysięcy wykonała Pracownia Reprografii katowickiego Archiwum, a 210,3 tysięcy wykonały współpracujące z Archiwum fundacje i stowarzyszenie genealogiczne, w tym Fundacja „Chrońmy dziedzictwo” w Lublinie oraz Górnośląskie Towarzystwo Genealogiczne „Silius Radicum“. Ponadto uporządkowano oraz nadano właściwą numerację 168,1 tysiącom skanom z mikrofilmów, które przesłane zostały do katowickiego Archiwum przez Narodowe Archiwum Cyfrowe w 2017 roku.

UDOSTĘPNIANIE I POPULARYZACJA ZASOBU

W 2018 roku, w stosunku do lat poprzednich nie odnotowano większych zmian w zakresie udostępniania. Co prawda liczba użytkowników nieznacznie wzrosła, ale spadła liczba odwiedzin i liczba udostępnionych jednostek aktowych. Jednak tendencje te nie były takie same w skali całego Archiwum, np. w Oddziałach w Bielsku-Białej i Raciborzu odnotowano zwiększenie liczby udostępnionych akt oraz liczbę użytkowników zaś w Oddziale w Pszczynie odnotowano spadek liczby użytkowników i udostępnionych jednostek aktowych.

Korzystającym udostępniono akta z 1.684 zespołów. Podobnie jak w latach ubiegłych, wśród korzystających przeważały osoby prowadzące badania o charakterze naukowym i popularnonaukowym (ok. 40% ogólnej liczby użytkowników). Tematyka badań w tej grupie jest trudna do ustalenia, ponieważ nie gromadzi się już informacji dotyczących realizowanych tematów. Jedynie na podstawie udostępnionych zespołów można wnosić, że dominowała problematyka regionalna, głównie dotycząca dziejów miejscowości, wybranych instytucji i

organizacji oraz biografii. W roku 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę spora grupa korzystających prowadziła badania o tej tematyce. W mniejszym stopniu zajmowano się tematami dotyczącymi kwestii społeczno-politycznych, narodowościowych i wyznaniowych.

Na niezmiennym poziomie pozostała liczba użytkowników zajmujących się genealogią, (ok. 35% wszystkich korzystających z zasobu). Kolejną pod względem liczebności grupą byli korzystający deklarujący jako cel odwiedzin dokumentowanie praw własnościowych (ok. 10%).

Nie zmienił się przekrój wśród badaczy zagranicznych i jak w latach ubiegłych dominowali obywatele Niemiec. Cudzoziemcy prowadzili głównie badania o charakterze genealogicznym oraz naukowym i popularnonaukowym.

W sumie najwięcej akt udostępniono do badań o charakterze naukowym i popularnonaukowym (ponad 40% ogólnej liczby udostępnionych akt) i genealogicznym (ponad 30% ogólnej liczby udostępnionych akt). Struktura udostępnianych materiałów w porównaniu z rokiem 2017 nie uległa generalnej zmianie. Nadal dominowało zainteresowanie dokumentacją XX. wieczną – przede wszystkim aktami administracji rządowej i samorządowej z okresu 1922–1939 i po 1945 r. oraz dokumentacją kartograficzną, a w badaniach genealogicznych – aktami metrykalnymi i stanu cywilnego oraz ewidencją ludności.

W 2018 roku liczba kwerend nie uległa zasadniczym zmianom zarówno co do ich ogólnej liczby jak i struktury. Najliczniejszą grupę stanowiły kwerendy o charakterze socjalnym, w tym z dokumentacji o czasowym okresie przechowywania (ok. 40% wszystkich kwerend). Kolejną grupę stanowiły kwerendy o charakterze genealogicznym (ponad 20% ogólnej liczby kwerend). Wśród wnioskodawców w tej grupie przeważały osoby prywatne. Trzecią, co do liczebności grupę stanowiły wnioski o charakterze własnościowym, a wśród nich kwerendy dotyczące dokumentowania repatriacji i posiadania mienia na terenach byłych wschodnich województw RP. W tej grupie kwerend nadal znaczny procent stanowiły podania z urzędów, zajmujących się rozpatrywaniem wniosków odszkodowawczych (poszukiwano głównie dokumentów potwierdzających repatriację i wielkość pozostawionego mienia, posiadanie polskiego obywatelstwa wnioskodawców i ich krewnych oraz dokumentów potwierdzających otrzymanie rekompensaty za tzw. mienie zabużańskie). Znaczny procent kwerend o charakterze własnościowym stanowiły poszukiwania do celów spadkowych,

głównie w oparciu o akta stanu cywilnego.

W grupie *inne* przeważały wnioski składane przez urzędy, a wśród nich większość miała związek z ustalaniem sytuacji prawnej nieruchomości. Odnotowano spadek w grupie kwerend dotyczących potwierdzenia niemieckiego pochodzenia i wpisania na niemiecką listę narodowościową (*Deutsche Volksliste – DVL*), przy czym wnioskodawcy najczęściej występowali o akta stanu cywilnego, potwierdzające pokrewieństwo i miejsce zamieszkania w latach II wojny światowej, a w niewielkim procencie o ankiety DVL i akta rehabilitacyjne. Na stałym poziomie pozostała liczba zapytań o zasób tutejszego Archiwum. Najmniej było kwerend o charakterze naukowym – ok. 2% ogólnej liczby kwerend.

W odpowiedzi na złożone podania w 2018 roku wydano 12 zaświadczeń i 11.596 stron uwierzytelnionych kserokopii i wydruków z materiałów archiwalnych i dokumentacji niearchiwalnej.

Aby przedstawić rzeczywiste obciążenie Archiwum pracami z zakresu tzw. pośredniego udostępniania zasobu liczbę kwerend należy powiększyć o ok. 50%, czyli o ilość spraw formalnie nie zarejestrowanych, a załatwianych telefonicznie lub podczas osobistych wizyt klientów w Archiwum. Ponadto należy zaznaczyć, że w wielu sprawach prowadzono różnego rodzaju korespondencję wyjaśniającą i wzywającą do uzupełnienia braków formalnych, co powodowało, że liczba pism sporządzonych do zarejestrowanych kwerend była znacznie wyższa. Najczęściej dodatkową korespondencję prowadzono w sprawach o charakterze genealogicznym i własnościowym. Ogółem w 2018 roku zarejestrowano 6.329 kwerend w tym 5.059 kwerend z materiałów archiwalnych i 1.270 kwerend z dokumentacji o czasowym okresie przechowywania i dokumentacji przebiegu studiów, dla których sporządzono 8.173 pism.

Obok archiwaliów w 2018 roku ze zbiorów bibliotek Archiwum, liczącej 63.469 zewidencjonowanych pozycji, skorzystało 159 czytelników, którzy odwiedzili czytelnię 348 razy i skorzystali z 1.272 publikacji. W związku z decyzją Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych z 2017 roku o wprowadzeniu do bibliotek archiwalnych jednolitego systemu bibliotecznego KOHA, biblioteki tutejszego Archiwum w roku sprawozdawczym pracowały w wersji produkcyjnej systemu KOHA.

Wśród istotnych przedsięwzięć, w których uczestniczyło Archiwum należy wspomnieć o odbytej 25 stycznia w Muzeum Historii Katowic promocji książki współwydanej przez Archiwum Państwowe w Katowicach, Archiwum Państwowe w Opolu oraz Zemský Archiv w Opavě, pod redakcją A. Barciaka i K. Müllera *Regesty dokumentów*

przechowywanych na Górnym Śląsku/Regesty listin uložených v Horním Slezsku. Tom III 1451–1475. Towarzystwo Miłośników Ziemi Bielsko-Bialskiej, Towarzystwo Przyjaciół Lanckorony przy współpracy z Archiwum Państwowym w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej zorganizowały w dniu 10 maja w siedzibie Oddziału konferencję naukową pt. 250 rocznica zawiazania Konfederacji Barskiej. W dniu 20 listopada 2018 roku w siedzibie Oddziału w Bielsku-Białej Archiwum Państwowego w Katowicach odbył się wernisaż wystawy „Pierwsze dni niepodległości” będącej efektem współpracy partnerskiej Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych oraz Dyrektora Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

W Archiwum organizowano również warsztaty archiwalne, w tym Piotr Matuszek w dniach 11 kwietnia, 9 maja, 13 czerwca, 12 września, 3 października, 14 listopada w Miejskim Domu Kultury „Szopienice-Giszowiec” poprowadził warsztaty dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 51 w Katowicach *Historie z szuflady, czyli jak tworzyć drzewo genealogiczne*, a Joanna Strońska-Przybyła w dniu 8 czerwca w Oddziale w Pszczynie prowadziła warsztaty dla pracowników muzeów polskich pt. *Zbiory archiwalne i biblioteczne na temat życia dworskiego w Pszczynie*.

W ramach współpracy z różnymi placówkami, przede wszystkim oświatowymi Archiwum odwiedziło 25 wycieczek, w tym Centralę w Katowicach – 6 wycieczek, Oddział w Bielsku-Białej – 8 wycieczek, Oddział w Cieszynie – 5 wycieczek, Oddział w Pszczynie – 5 wycieczek oraz Oddział w Raciborzu – 1 wycieczkę. Łącznie Archiwum zwiedziło 1.631 osób. Uczestników wszystkich wycieczek zapoznawano z historią, działalnością i zasobem Archiwum, przygotowywano także okolicznościowe wystawy dokumentów.

Wystawy

W 2018 roku Archiwum zorganizowało 6 samodzielnych:

Rok 1918. Obrazki z życia mieszkańców Śląska Cieszyńskiego – wystawa zorganizowana przez Oddział w Cieszynie (otwarcie 25 maja podczas Nocy Muzeów w Cieszynie);

Najcenniejsze archiwalia w zbiorach Archiwum Państwowego w Katowicach Oddział w Cieszynie – wystawa zorganizowana przez Oddział w Cieszynie (ekspozycja 17 maja w trakcie Zjazdu Archiwistów Samorządowych),

Skarby cieszyńskiego Archiwum – wystawa zorganizowana przez Oddział w Cieszynie (otwarcie 22 września w ramach ekspozycji *Skarby z cieszyńskiej trówy*),

Rok 1918 na Śląsku Cieszyńskim i zachodniej Galicji w zasobie archiwalnym Oddziałów w Bielsku-Białej i Cieszynie Archiwum Państwowego w Katowicach – wystawa zorganizowana przez Oddziały w Bielsku-Białej i Cieszynie (październik-listopad w Cieszynie, listopad-grudzień w Bielsku-Białej);

Znów w Rzeczypospolitej – I wojna światowa w Galicji Zachodniej i krańcach Śląska Cieszyńskiego – wystawa zorganizowana przez Oddział w Bielsku-Białej (otwarcie 19 maja w ramach Nocy Muzeów).

Pamiętkowy akt objęcia Górnego Śląska przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej – wystawa okolicznościowa prezentowana w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach (10/11 listopada) i Centrali Archiwum (listopad-grudzień).

W 2018 roku Archiwum prezentowało przygotowane wcześniej wystawy:

Wojciech Korfanty – współtwórca II Rzeczypospolitej – w: Miejskiej Biblioteki Publicznej Filia 11 w Katowicach (styczeń-luty); Instytucie Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach (marzec); Szkole Podstawowej nr 36 w Rybniku (maj); Szkole Podstawowej nr 17 w Katowicach (październik); Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedznej (listopad).

Miasta Górnego Śląska i Zagłębia 1939–1945 – w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dąbrowie Górniczej (kwiecień).

Z dziejów Temidy na Górnym Śląsku – w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Katowicach (listopad-grudzień).

„Dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy...”. *Autografy znanych postaci z zasobu Archiwum Państwowego w Katowicach* – w Bibliotece Miejskiej w Dąbrowie Górniczej (maj).

U źródeł Wisły – w Muzeum Zagłębia w Będzinie (luty-czerwiec).

Pamięć o powstaniach śląskich w XX wieku. Uczestnicy-Pomniki-Rocznice – w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Katowicach (październik-grudzień).

Wspólnie z innymi instytucjami zorganizowano 4 wystawy:

Orzeł czarny orzeł biały. Ziemia pszczyńska 1914–1922. W stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości – zorganizowana przez Muzeum Zamkowe w Pszczynie, przy współpracy z Oddziałem w Pszczynie (otwarcie 26 kwietnia).

Ks. Dr Johannes Chrzęszcz – górnośląski kapłan i historyk – zorganizowana przez Muzeum w Gliwicach przy współpracy Oddziału w Gliwicach (prezentacja kwiecień-sierpień Muzeum w Gliwicach oraz czerwiec-październik w Centrali Archiwum w Katowicach).

Droga do Niepodległej. Listopad 1918 w Zagłębiu Dąbrowskim – zorganizowana przez Instytut Zagłębia Dąbrowskiego oraz Pałac Schöna Muzeum w Sosnowcu (otwarcie 5 listopada).

Archiwum brało udział w przygotowaniu i udostępniło materiały na 6 wystaw:

Śląskie kobiety – polskie twierdze – zorganizowana przez Fundację Polskie Dziedzictwo Śląska i Narodowy Instytut Dziedzictwa (otwarcie 29 maja);

Tęsknoty Górnoślązaków za morzem – zorganizowana przez Muzeum Miejskie w Zabrze (otwarcie 19 maja);

Architektura niepodległości w Europie Środkowej – zorganizowana przez Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie (otwarcie 9 listopada);

Pomnik. Europa Środkowo-Wschodnia 1918–2018 – zorganizowana przez Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie (otwarcie 16 grudnia);

Dokumenty Niepodległej. Wystawa III edycji Polskiej Listy Krajowej Programu UNESCO Pamięć Świata – zorganizowana przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych i prezentowana w Pałacu Belwederskim w Warszawie (otwarcie 28 września);

Pierwsze dni Niepodległości – zorganizowana przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku (otwarcie 20 listopada).

Ponadto w siedzibie Archiwum prezentowana była 1 wystawa obca:

Utracone nadzieje. Ludność żydowska w województwie śląskim/katowickim w latach 1945–1970 – przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach (prezentacja w Centrali Archiwum w Katowicach styczeń-maj).

DZIAŁANOŚĆ NAUKOWA

W Archiwum zorganizowano jedno zebranie naukowe z wykładem dr Aleksandry Namysło, pracownika katowickiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, pod tytułem *Ludność żydowska w województwie śląskim/katowickim w latach 1945–1970*.

Pracownicy Archiwum brali udział w następujących projektach badawczych:

Monografia Andrychowa. Organizator: Urząd Miejski w Andrychowie. Uczestnik: Paweł Hudzik i Michał Jarnot.

Monografia Chorzowa. Organizator: Muzeum w Chorzowie. Uczestnicy: Piotr Greiner, Barbara Kalinowska-Wójcik i Sławomira Krupa.

Monografia Kęt. Organizator: Urząd Gminy w Kętach. Uczestnik: Paweł Hudzik.

Monografia Zatora. Organizator: Urząd Miejski w Zatorze. Uczestnik: Paweł Hudzik.

Tyski słownik biograficzny. Organizator: Muzeum Miejskie w Tychach. Uczestnicy: Elżbieta Matuszek i Piotr Matuszek.

Indywidualnie pracownicy Archiwum brali udział w następujących sesjach i konferencjach naukowych z oryginalnymi referatami:

- w międzynarodowych:

Hajewski T. (współautor): *Działalność Archiwum Państwowego w Katowicach w świetle uwarunkowań polityczno-ideologicznych okresu Polski Rzeczypospolitej Ludowej*. Międzynarodowa konferencja naukowa *Archiwa w państwach totalitarnych Europy Środkowej i Wschodniej*. Zakład Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie, Archiwum Państwowe w Lublinie, Miasta Sandomierz, Muzeum Okręgowe w Sandomierzu; Lublin-Sandomierz 5–7 września.

Małusecki B.: *Kanały żeglowne Górnego Śląska (XVII-XX w.)*. Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Płynie Wisła, płynie, po polskiej krainie*. Polska Misja Historyczna, Kujawsko-Dobrzyńska Organizacja Turystyczna we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetem Juliusza i Maksymiliana w Würzburgu; Toruń 14 sierpnia.

- w krajowych:

Greiner P.: *Mapy topograficzne Górnego Śląska z XVIII i XIX wieku jako materiał dydaktyczny*. Konferencja naukowa *Kształtowanie terytorium i granic Śląska – do Traktatu Wersalskiego*. Urząd Miasta Rybnika, Muzeum w Rybniku, RODN i IP „WOM” w Rybnik; Rybnik 18 kwietnia.

Hudzik P.: *Rok 1918 na Śląsku Cieszyńskim i w Zachodniej Galicji w zasobie archiwalnym oddziałów w Bielsku-Białej i Cieszynie* Archiwum Państwowego w Katowicach. Konferencja towarzysząca otwarciu wystawy *Pierwsze Dni Niepodległości*. Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej; Bielsko-Biała 20 listopada.

Husar B.: *Zapiski dotyczące Konfederacji Barskiej i sytuacji Rzeczypospolitej w tym okresie w księdze ingrosacji miasta Żywca z lat 1766–1770*. Konferencja naukowa 250 rocznica zawiązania Konfederacji Barskiej. Towarzystwo Miłośników Ziemi Bielsko-Bialskiej, Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, Towarzystwo Przyjaciół Lanckorony; Bielsko-Biała 10 maja.

Kwaśniewicz K.: *Zabezpieczanie archiwum domowego*. V Ogólnopolska Konferencja Genealogiczna; Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu; Brzeg 23 września.

Małusecki B.: *Obraz rezydencji w okolicy Gliwic w świetle archiwaliów i materiałów drukowanych do 1945 r.* Sesja naukowa *Rezydencje, pałace i dwory epoki nowożytnej na obszarze obecnego województwa śląskiego*. Stowarzyszenie Historyków Sztuki Oddział Górnośląski w Katowicach, Muzeum Zagłębia w Będzinie; Będzin 20–21 września.

Mączka M. (współautor): *Dawne wyrobiska górnicze Srebrnej Góry – lokalizacja na podstawie źródeł archiwalnych i prac terenowych*. XII Konferencja Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych. Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej; Ostrowiec Świętokrzyski 19–21 kwietnia.

Mączka M. (współautor): *Inwentaryzacja dawnego górnictwa Srebrnej Góry – czynniki wpływające na możliwości rozpoznawania wyrobisk*. XII Konferencja Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych. Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej; Ostrowiec Świętokrzyski 19–21 kwietnia.

Skrzypczyk D.: *Papier wszystko znieśie?*. IV Sympozjum Regionalistów *Praszka 2018*. Wieluńskie Towarzystwo Naukowe, Muzeum w Praszce; Praszka 24 listopada.

Sowa J.: *Stan zachowania materiałów administracyjnych do wydarzeń listopada 1918 roku w Zagłębiu Dąbrowskim w zasobach Archiwum Państwowego w Katowicach*. Konferencja naukowa *Listopad 1918 roku w Zagłębiu Dąbrowskim*. Instytut Zagłębia Dąbrowskiego Pałacu Schöna Muzeum w Sosnowcu; Sosnowiec 15 listopada.

Archiwum opublikowało:

„Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 15/2018 (parametryzowane czasopismo Archiwum Państwowego w Katowicach),

Hudzik P., A. Machej: *Rok 1918 na Śląsku Cieszyńskim i w zachodniej Galicji w zasobie archiwalnym Oddziałów w Bielsku-Białej i Cieszynie Archiwum Państwowego w Katowicach*. Katowice 2018.

Macek A., K. Ścisło: *U źródeł Wisły*. Katowice 2018.

Matuszek E.: *Akt pamiątkowy objęcia Górnego Śląska przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej. Dzieje jednego dokumentu*. Katowice 2018.

Pracownicy Archiwum opublikowali ponadto:

- prace zwarte:

J. Strońska-Przybyła, J. Szczepańczyk, M. Tomczykiewicz: *Z dziejów pszczyńskich kamienic i ich mieszkańców 1748–1939*. Pszczyna 2018.

- artykuły w czasopismach i pracach zbiorowych:

Frołow I. (współautor): *Status społeczny i zawodowy starogliwiczian na początku XX wieku w świetle ksiąg adresowych*. [W:] *Kartki z dziejów Starych Gliwic i parafii św. Gerarda*. Gliwice 2017, s. 179–193.

Greiner P., B. Małusecki: *Landraci powiatu toszeckiego i toszecko-gliwickiego w latach 1743–1945*. „Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 15, 2018, s. 115–160.

Greiner P.: *Sprawozdanie Dyrektora Archiwum Państwowego w Katowicach za 2017 rok*. „Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 15, 2018, s. 217–231.

Hudzik P.: *Noce muzeów w Oddziale w Bielsku-Białej Archiwum Państwowego w Katowicach 2016–2018*. „Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 15, 2018, s. 209–212.

Husar B.: *250 rocznica Konfederacji Barskiej. Kilka uwag o wydarzeniach na Żywiecczyźnie w tamtym okresie*. „Gronie” nr XVIII, 2018, s. 229–233.

Husar B.: *Karol Pietschka – architekt arcyksięcia Albrechta Fryderyka Habsburga*. [W:] *Za wytworną fasadą. Kulisy funkcjonowania rezydencji arystokratycznych. Materiały z konferencji naukowej z okazji 70-lecia Muzeum Zamkowego w Pszczynie*. Pszczyna 2018, s. 371–389.

- Husar B.: *Najstarsze karty z przeszłości edukacji mieszczan żywieckich w latach 1558–1939*. [W:] *Żywiec. Studia i szkice z dziejów miasta*. Żywiec 2018, s. 137–166.
- Husar B.: *Odbudowa i rozwój Żywca w latach 1945–1965*. [W:] *Żywiec. Studia i szkice z dziejów miasta*. Żywiec 2018, s. 271–294.
- Husar B.: *Wasył Wyszywany*. „Kalendarz Beskidzki 2017” 2017, s. 61–66.
- Krupa S.: *Ludwik Musioł – szkic do portretu (1892–1970)*. [W:] *Ludwik Musioł (1892–1970) nauczyciel i historyk śląski*. Red. D. Kocurek. Pszczyna 2018, s. 11–46.
- Langer L.: *800-lecie miasta Racibórz w Archiwum Państwowym w Katowicach*. „Szkice Archiwalno-Historyczne” nr 15, 2018, s. 213–216.
- Małusecki B. (współautor): *Ks. Dr Johannes Chrzęszcz – górnośląski kapłan i historyk*. „Śląsk” 2018, nr 4, s. 73.
- Małusecki B.: *Od plantacji morwy do koncepcji miasta – ogrodu. Rola zieleni w krajobrazie miejskim Gliwic od końca XVIII wieku do 1945 roku*. [W:] *Architektura miast. V Zbiór studiów – Zieleń w krajobrazie miasta XIX i XX wieku*. Bydgoszcz 2018, s. 31–44.
- Małusecki B.: *Stare Gliwice na dawnych mapach*. [W:] *Kartki z dziejów Starych Gliwic i parafii św. Gerarda*. Gliwice 2017, s. 74–77.
- Mączka M. (współautor): *Dawne wyrobiska górnicze Srebrnej Góry – lokalizacja na podstawie źródeł archiwalnych i prac terenowych*. [W:] *XII Konferencja Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych*. Wrocław 2018, s. 27–28.
- Mączka M. (współautor): *Inwentaryzacja dawnego górnictwa Srebrnej Góry – czynniki wpływające na możliwości rozpoznawania wyrobisk*. [W:] *XII Konferencja Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych*. Wrocław 2018, s. 13–14.

Pracownicy katowickiego Archiwum udzielali się w stowarzyszeniach naukowych i kulturalnych, w tym między innymi: Piotr Greiner – członek Komisji Geografii Historycznej Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk, Rady Muzeum w Rudzie Śląskiej oraz Rady Interesariuszy Instytutu Historii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Paweł Hudzik – prezes Towarzystwa Przyjaciół Archiwum w Katowicach, Bożena Husar – członek Rady Naukowej Muzeum Miejskiego w Żywcu, Agata Łazarz – prezes Oddziału w Katowicach i członek Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Bogusław Małusecki – członek Zarządu Śląskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Grafiki, Piotr Matuszek – członek Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, i Grażyna Tomecka – członek Zarządu Macierzy Ziemi Cieszyńskiej.

Ponadto dr Tomasz Hajewski w dniach 10–13 kwietnia uczestniczył w kursie CIMIC (*Civil–Military Co-operation*) dla przedstawicieli Działów Administracji Rządowej

zorganizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Centrum Przygotowań Misji Zagranicznych w Kielcach.

SPRAWY KADROWE

W poprzednich *Sprawozdaniach* pomijano tak zwane sprawy kadrowe, bowiem te w poprzednich sprawozdawczych latach były stabilne, jak chodzi o ilość etatów, którymi w ramach przyznanych limitów na wygodzenia dysponowało katowickie Archiwum. Syntetycznie Archiwum dysponowało 102 etatami, w tym 25 z tzw. obsługi. W roku 2018 stan zatrudnienia zwiększył się o dwie pełnozatrudnione osoby w ramach działalności archiwalnej w związku z przyznaniem środków z rezerwy celowej przeznaczonych na sfinansowanie wynagrodzeń osób zatrudnionych do obsługi porzuconej dokumentacji firm przejętych na podstawie decyzji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych oraz zlikwidowanych szkół wyższych. Do końca 2018 roku zatrudniono również, w ramach Obsługi, jedną osobę na cały etat w Oddziale V – dokumentacji osobowej przechowywanej wieczyście lub czasowo, do obsługi wyżej wymienionej dokumentacji.

Należy wspomnieć, że w 2018 roku pracowało w katowickim Archiwum ponadto 9 stażystów, 6 wolontariuszy i 15 osób odbyło praktyki zawodowe. W ramach praktyk studenckich w Archiwum Państwowym w Katowicach praktyki odbyli, m.in. studenci Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Wyższych Szkół Bezpieczeństwa w Gliwicach i Poznaniu.

ZMIANY ORGANIZACYJNE I INFRASTRUKTURA

W 2018 roku nie nastąpiły żadne większe zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu katowickiego Archiwum, nie licząc rozszerzenia kompetencji Oddziału V, o czym wspomniano wyżej w podrozdziale poświęconym dokumentacji o czasowym okresie przechowywania.

Kontynuowano prace przygotowawcze do realizacji inwestycji mającej na celu przebudowę i rozbudowę Centrali w Katowicach, z których najpoważniejszą był wykup współwłasności jednej z działek na których posadowiona jest katowicka Centrala, należącej do parafii św. Marii Magdaleny w Chorzowie. Kolejnym krokiem była geodezyjna i własnościowa komasacja całego terenu o powierzchni 5,25 hektara, który przez to w całości stanowi już wyłącznie własność Skarbu Państwa w trwałym użytkowaniu Archiwum Państwowego w Katowicach. Dzięki temu w dalszym procedowaniu formalnym inwestycji Archiwum dysponuje pełną własnością gruntową.

Na skutek analizy stanu systemów zabezpieczenia dozorowego Centrali w Katowicach, która wykazała jego przestarzałość, w ramach programu inwestycyjnego nastąpiła rozbudowa i przebudowa systemów CCTV, SSWiN, SSP funkcjonujących na jego terenie.

W ramach zakupów inwestycyjnych Archiwum nabyło m.in. pojazd elektryczny bagażowy LVT Cargo 300 dla przewozu archiwaliów z magazynów do pracowni naukowej oraz samochód osobowo-towarowy marki *FORD Turneo Connect*, o 7-osobowej dopuszczalnej ilości miejsc pasażerskich. Poprzednio użytkowany samochód tego typu został przekazany do użytkowania Archiwum Państwowego w Białymstoku.

Z ważniejszych remontów ze środków bieżących przeprowadzono odnowienie: pomieszczeń magazynów biblioteki w budynku nr 1 i magazynów archiwaliów w budynku nr 10 oraz pracowni w oddziałach zamiejscowych w Cieszynie (tu z częścią biurową) i w Pszczynie.

Dyrektor

Archiwum Państwowego w Katowicach

dr hab. Piotr Greiner